

Л. М. Помазан,  
аспірант, Дніпровський державний аграрно-економічний університет  
ORCID ID: 0000-0002-6789-9124

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.15—16.106

## УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОЄМНИХ ПІДПРИЄМСТВ

L. Pomazan,  
Postgraduate student, Dnipro State Agrarian and Economic University

### MANAGEMENT OF DEVELOPMENT OF POTENTIAL OF SCIENCE-INTENSIVE ENTERPRISES

*У статті досліджено теоретичні аспекти удосконаленню механізму управління потенціалом сільськогосподарського машинобудування. Встановлено, що важливим ринковим ресурсом національної економіки є накопичений науковий і виробничий потенціал, здатність наукових кадрів генерувати нові ідеї та технології, а країна має значний потенціал розвитку сільськогосподарського машинобудування, необхідну базу для створення комплексів із замкнутим технологічним циклом виробництва практично всієї номенклатури технічних засобів з вирощення, збирання, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції. Розглянуто структуру виробничого потенціалу підприємства, структуру інтелектуального потенціалу підприємств сільськогосподарського машинобудування та модель формування і використання інтелектуального потенціалу підприємств сільськогосподарського машинобудування. Розроблено системну модель формування інтелектуального потенціалу підприємств сільськогосподарського машинобудування.*

*The article investigates the development of theoretical recommendations for improving the mechanism for managing the potential of agricultural machinery, as an important market resource of the national economy is the accumulated scientific and production potential, the ability of scientific personnel to generate new ideas and technologies, and our country has significant potential for the development of agricultural engineering, the necessary basis for the creation of complexes with a closed technological cycle of production of almost the entire range of technical means for growing, harvesting, storage and processing of agricultural products. Creation of such complexes with simultaneous technical re-equipment of the enterprises meets modern requirements of development of the industry and provides growth of economic efficiency of production. Effective technical equipment and automation of production are important for the development of agriculture in Ukraine as an agrarian state. Therefore, agricultural engineering is one of the leading sectors of Ukraine's economy as a whole.*

*Technological growth and increase of competitiveness of the enterprises of agricultural machine-building is directly connected with resource maintenance of the enterprise and is realized on the basis of the corresponding technological policy. The technological policy of an enterprise or organization includes a set of principles and actions on the basis of which new products and technological processes are selected, developed and implemented. Therefore, increasing the competitiveness of agricultural machinery depends on the effectiveness of mechanisms for the formation and evaluation of its resource base, so the article considers the structure of the production potential of the enterprise, the structure of the intellectual potential of agricultural machinery*

**enterprises and the model of formation and use of the intellectual potential of agricultural machinery enterprises. The system model of formation of intellectual potential of the enterprises of agricultural mechanical engineering which includes the factors allowing to formulate the purpose and tasks of system of management of potential is defined.**

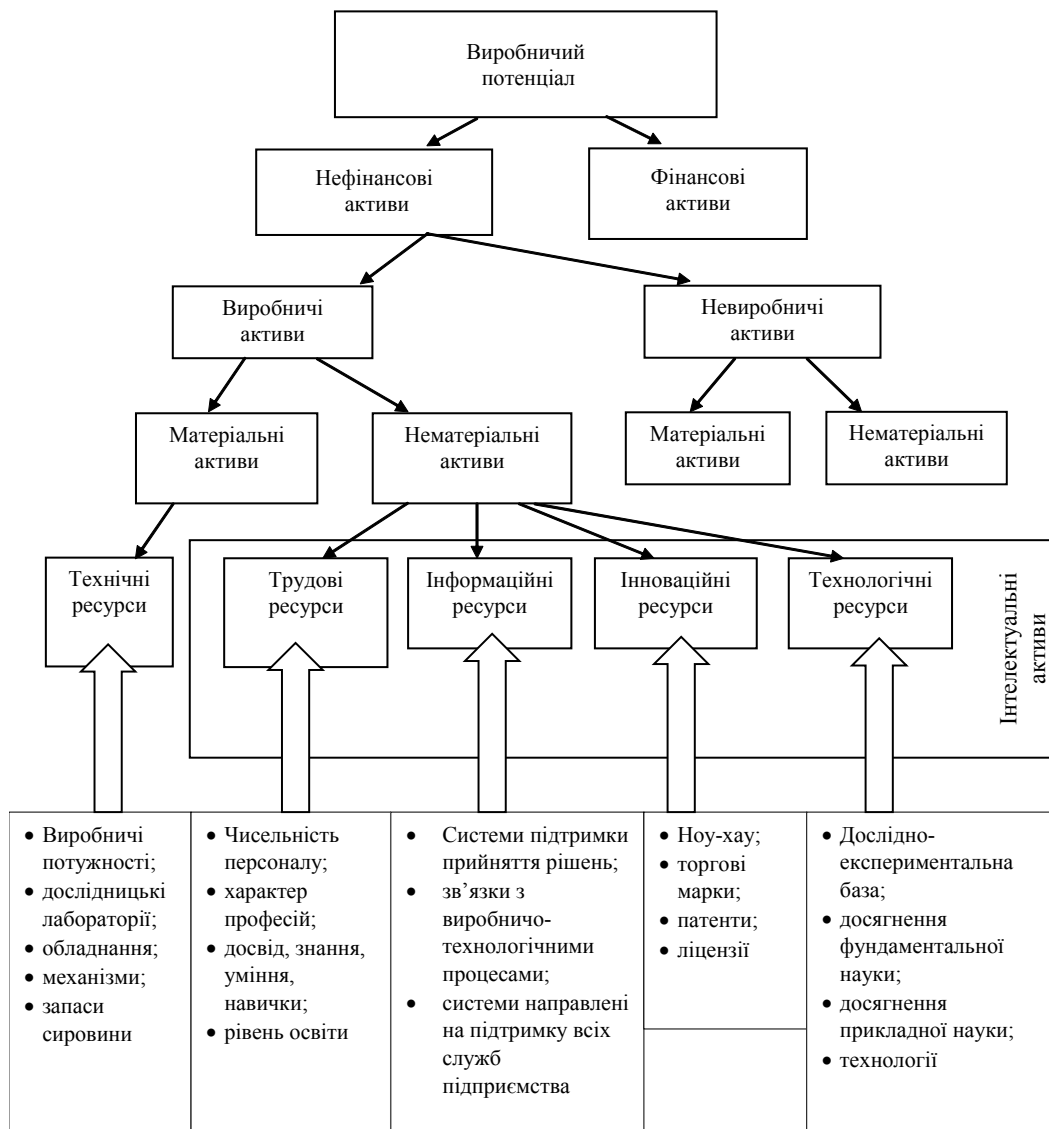
*Ключові слова: ефективність, потенціал, сільськогосподарське машинобудування, інтелектуальний потенціал підприємства, економіка.*

*Key words: efficiency, potential, agricultural engineering, intellectual potential of the enterprise, economy.*

## ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Безпека країни та її технологічна незалежність у ХХІ столітті визначаються інтелектуальним виробничим потенціалом, рівнем фундаментальної і прикладної науки, наявністю кваліфікованих спеціалістів. Стійкий розвиток вітчизняної науково-технологічної бази — це важлива задача в системі економічної безпеки України. Тому важливим ринковим ресурсом на-

ціональної економіки є накопичений науковий і виробничий потенціал, здатність наукових кадрів генерувати нові ідеї та технології. Водночас одним із результатів і проявів системної економічної кризи в економіці України є згорання наукоємних виробництв і видів продукції, деградація технологічної структури промисловості, спад попиту на науково-технологічну



**Рис. 1. Структура виробничого потенціалу підприємства**

продукцію і, як наслідок, скорочення виробничого потенціалу наукоємних промислових підприємств найважливіших галузей.

За цих умов зростає роль наукоємних галузей, промислових підприємств країни, які відрізняються підвищеною технологічною та інноваційною мобільністю, здатних в короткі терміни розробляти й впроваджувати високотехнологічну продукцію. Важливе значення для розвитку сільського господарства України як аграрної держави має ефективне технічне оснащення та автоматизація виробництва. Тому сільськогосподарське машинобудування є однією з провідних галузей економіки України загалом [2].

Наша країна має значний потенціал розвитку сільськогосподарського машинобудування, необхідну базу для створення комплексів із замкнутим технологічним циклом виробництва практично всієї номенклатури технічних засобів з вирощення, збирання, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції. Створення таких комплексів з одночасним технічним переоснащенням підприємств відповідає сучасним вимогам розвитку промисловості та забезпечує зростання економічної ефективності виробництва [3].

## АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Ще з другої половини ХХ ст. С. Боулс, Л. Троу, Т. Шульц, та інші вчені й спеціалісти розробили теорію людського капіталу, в якій обґрунтували необхідність зміни оцінки результативності працівників, створення нових умов їх виробничої мотивації. В результаті була сформульована думка, що працівники являють найбільшу цінність підприємства, а їх працю слід розглядати не як статтю витрат у собівартості, а капітал підприємства. Сучасні напрями теорії управління організацією і використання потенціалу підприємства для забезпечення стійкого розвитку економіки розглянуті в роботах А. Анчишкина, А. Большакова, А. Новицкого, А. Орлова, Г. Клейнера, М. Комарова та інших авторів.

Попри значну кількість публікацій у вітчизняній і закордонній літературі, яка присвячена питанням управління підприємствами, залишаються недостатньо дослідженими теоретичні та практичні аспекти управління потенціалом наукоємних підприємств.

## МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розроблення теоретичних рекомендацій удосконаленню механізму управління потенціалом наукоємних підприємств сільськогосподарського машинобудування.

## ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Технологічний ріст і підвищення конкурентоздатності підприємств сільськогосподарського машинобудування наряду визначається його ресурсним забезпеченням і реалізується на основі відповідної технологічної політики. Технологічна політика підприємства включає набір принципів і дій, на основі яких вибираються, розробляються і впроваджуються нові продукти і технологічні процеси. Тому підвищення конкурентоздатності підприємств сільськогосподарського машинобудування залежить від ефективності механізмів формування й оцінки його ресурсної бази.

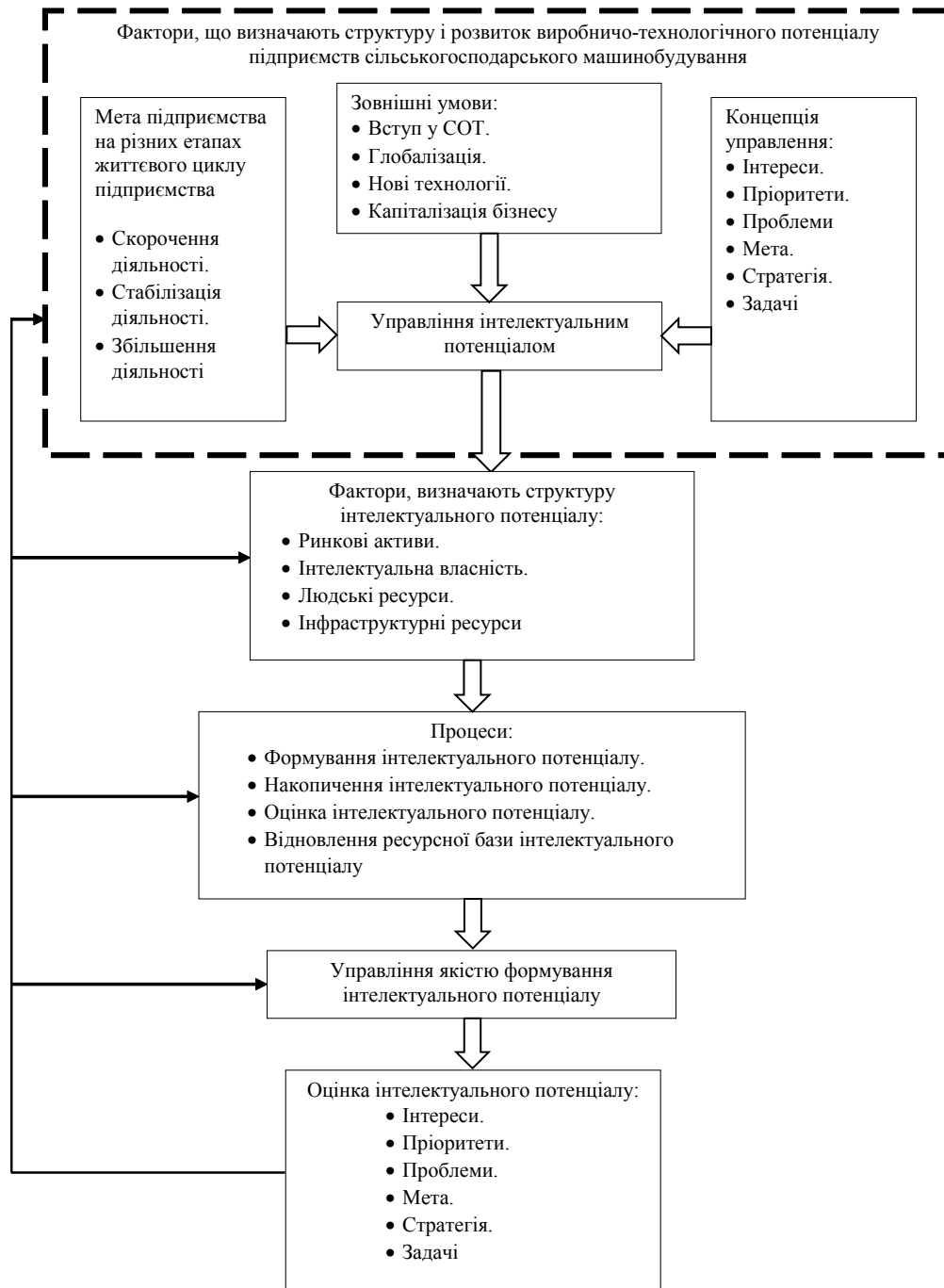
Виробничий потенціал підприємства включає сукупність фінансових, матеріальних, нематеріальних, інтелектуальних, інформаційних, технологічних, інноваційних та інших ресурсів, які забезпечують його господарську діяльність (рис. 1).

Таким чином, потенціал підприємства — це системне поєднання складових елементів, що забезпечують готовність і можливість підприємства здійснювати встановлені функції в процесі реалізації своєї мети.

Низький рівень технологічного розвитку майже всіх галузей України, є одним з показників загального розвитку країни, знаходиться в протиріччі з науково-технічними, виробничими, соціальними потребами. На сьогодні спостерігаються негативні тенденції, пов'язані з



Рис. 2. Структура інтелектуального потенціалу підприємств сільськогосподарського машинобудування



**Рис. 3. Модель формування інтелектуального потенціалу підприємств сільськогосподарського машинобудування**

падінням об'єму виробництва, зменшенню конкурентоздатності, зростанням дефіциту споживчого ринку вітчизняного наукоємного виробництва, скорочення інтелектуальних ресурсів у галузі наукоємних технологій. Також відсутня розробка теоретичних основ побудови й організації функціонування єдиної системи ідентифікації, класифікації, виміру і врахування виробничого потенціалу сучасного наукоємного підприємства.

Для забезпечення ефективної роботи підприємств сільськогосподарського машинобудування особливе значення має інтелектуальний потенціал підприємства в структурі його виробничого потенціалу. Саме інтелек-

туальний потенціал пов'язує матеріальні і нематеріальні активи в єдину системну структуру виробничого потенціалу підприємства. Від якості формування інтелектуального потенціалу залежить потенційна здатність підприємства вирішувати ті чи інші питання. Аналіз існуючих наукових підходів показав, що найбільш доречно модель структури інтелектуального потенціалу представити у вигляді основних складових:

— людські ресурси — знання, практичні навички, творчі здібності людей, їх моральні цінності, культура праці;

— організаційні ресурси — процедури, технології, система управління, культура організації;

Таблиця 1. Заходи модернізації кадрової політики підприємства

Модернізація кадрової політики	
Удосконалення кадрової політики, залучення молодих спеціалістів	Покращення соціально-економічного статусу спеціалістів
1. Проведення експертизи спеціальностей	1. Формування єдиної галузевої електронної бази вакансій
2. Проведення відбору спеціальностей за пріоритетністю та дефіцитністю	2. Створення у ЗВО студентських центрів зайнятості
3. Розробка системи підготовки спеціалістів по пріоритетним спеціальностям	3. Розробка положень, що закріплюють юридичні права і соціальні гарантії молодих спеціалістів

— інтелектуальна здатність — патенти, авторські права, програмне забезпечення, виробничі секрети;

— ринкові активи — нематеріальні активи, пов'язані з ринковими операціями.

На рисунку 2 наведено модель формування й використання інтелектуального потенціалу підприємств сільськогосподарського машинобудування.

Модель формування інтелектуального потенціалу підприємств сільськогосподарського машинобудування визначається такими факторами (рис. 3).

— структура і розвиток виробничого потенціалу загалом;

— процеси формування інтелектуального потенціалу;

— якість інтелектуального потенціалу;

— оцінка інтелектуального потенціалу.

За результатами дослідження розроблено систему заходів розвитку інтелектуального потенціалу підприємства.

Система реалізації даних заходів буде сприяти формуванню, захисту і підтримці інтелектуального потенціалу підприємств сільськогосподарського машинобудування України, забезпеченню їх конкурентоздатності.

## ВИСНОВКИ

Результативність роботи аграрного сектору економіки України напряму залежить від ефективного технічного оснащення та автоматизації виробництва в господарствах, тому зростає попит на продукцію наукоємних галузей, промислових підприємств і організацій країни, що відрізняються підвищеною технологічною та інноваційною мобільністю, здатних у короткі строки і з меншими ризиками розробляти і впроваджувати високотехнологічну наукоємну продукцію. Потенціал таких підприємств враховує багатоаспектність прояву в господарській діяльності та вплив комплексу факторів, які сприяють його розвитку.

### Література:

1. Ерегин Е.Ю. Производственно-технологический потенциал наукоемкого предприятия // Журнал "Предпринимательство". — М.: 2007. — № 1.

2. Кирилова Л. Сільськогосподарське машинобудування в умовах глобалізації / Л. Кирилова, І. Шульга // Економічний аналіз. — 2013. — № 12. — С. 140—143.

3. Бездушний П.М. Стан державної фінансової підтримки сільськогосподарського машинобудування в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/stan-derzhavnoi-finansovoi-pidtrimki-silskogospodarskogo-mashinobuduvannya-v-ukraini.html>

### References:

1. Eregin, E.U. (2007), "Production and technological potential of a science-intensive enterprise", *Predprinimatel'stvo*, vol. 1.

2. Kurulova, L. and Shulha, I. (2013), "Agricultural engineering in the context of globalization", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 12, pp. 140—143.

3. Bezduzhny, P.M. (2020), "The state of state financial support for agricultural engineering in Ukraine", *Accounting and finance of agro-industrial complex: accounting portal*, [Online], available at: <http://magazine.faaf.org.ua/stan-derzhavnoi-finansovoi-pidtrimki-silskogospodarskogo-mashinobuduvannya-v-ukraini.html> (Accessed 10 Aug 2020).

Стаття надійшла до редакції 17.08.2020 р.

[www.economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua)

Електронне фахове видання

Ефективна  
ЕКОНОМІКА

**Виходить 12 разів на рік**

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

**Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: [economy\\_2008@ukr.net](mailto:economy_2008@ukr.net)

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73